

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

10. De effectibus divortij ex sollicitatione ad peccandum, vel ex sævitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

TERTIVS EFFECTVS.

Divortii ex Adulterio.

Potestas educandi, vel non educandi filios, Remissio.

SECUNDVS EFFECTVS.

Divortii ex Adulterio.

Libertas restituendi dotem, & praestationis alimentorum.

14. Secundus Divortii perpetui (de quo loquimur) effectus est, dare potestatem innocenti viro, ne obligetur dotem reddere uxori expulsa ob adulterium. Verum, id explicatius afferemus.

Si loquamur post sententiam, qua prius Iudex adulteram sua dote (ut certe private debet) omnes confentiant, iuste tunc sibi illam retineri ab innocente viro: at ante sententiam, non conveniunt omnes.

15. Nam non posse eam retineri à dicto viro innocente, saltem ante sententiam Iudicis declaratoriam delicti uxoris, existimat Castropal. *disp. 3. de spons. p. 6. §. 5. n. 7.* quia amissio dotis est vera poena, ad quam nullus tenetur, nisi post sententiam. Vnde uxor, quamvis nocens, donec sententia accedat, ea gaudere debet, si eam habeat, vel, si eam non habeat, petere eam iuste poterit, petiti enim rem suam. Quare eam ipsi reddere debet vir, quamvis innocens. Solum ergo vir hic innocens implorare Iudicem poterit, & post ejus sententiam, dotem eam sibi, vel repetere, vel retinere.

16. Contra, posse eam ab innocente retineri, etiam ante sententiam Iudicis, censet Sanch. *d. 8. n. 13.* quia, is, cui competit exceptio, ne aliquid solvere cogatur, habet lus illud retinendi, tum in foro fori, tum in foro poli: ac Maritus habet lus se opponendi contra uxorem adulteram volentem repetere suam dotem; ergo potest illam sibi retinere: Minor probatur, quia potest opponere delictum adulterii.

17. Verum, Castropalaus replicat, negando hanc Minorem. Maritus enim (ait) non habet lus retinendi dotem absolute, si quidem Maritus, quamvis habeat lus opponendi uxori relictum, non tamen habet lus retinendi dotem, nisi media sententia de parato delicto.

18. Vides utramque sententiam esse probabilem? Sanch. enim probabiliter dicit, Maritum habere lus retinendi, etiam ante sententiam, quia ante illam habet lus se opponendi, quod Castropalaus probabiliter negat.

An vir innocens alimentis adulterae prestare teneatur?

19. Quid de alimentis: Obligaturne coniux innocens illa subministrare uxori expulsa propter adulterium?

Respondeo, in meliori sententia non obligabitur in foro conscientiae, quia propter adulterium consortis, à debito omni solutus est coniux. Ita Sanch. *lib. 10. matr. d. 8. à num. 25.* Castropal. *l. c. num. 5.* Farin. *2. 4. 7. 143. n. 41.* & 42. Praeterea, nec in casu litis, expensas litis contrahere uxori adulterae, si certum est adulterium, obligabitur innocens coniux, & ratio est eadem, quia ab omni debito propter adulterium coniugis, liberatur coniux. Alter. An autem in foro fori obligetur, vide apud citatos. Verum, coniux nocens debet innocenti tradere alimenta, ut item expensas litis, si forte hic innocens adulterium alterius probare intendat; quia Innocens cadere non debet à iure suo, quo potest, & alimenta, & litis expensas ab altero exposcere.

20. Propter non dissimilem rationem, si uxor domo fugiat ob timorem, ne male tractetur à viro suspicante uxoris adulterium, quod verè uxor commisit, ne in foro quidem externo. Ita Farin. *l. c.* Castropal. *l. c. fine.* alimenta illi subministrare tenetur vir, quia scilicet universaliter vir non obligatur alere uxorem fugientem extra domum viri, ipso viro causam recessus non dante.

21. Tertius effectus Divortii est, dare potestatem innocenti, ut sine suo onere educentur filii, id quod cum multis scateat limitationibus, ac distinctionibus non valde nobis scitu necessariis, magis enim pertinet ad Iurisperitos, videatur apud eosdem, nec tamen omitantur Theologi, ut Sanch. *lib. 10. matr. d. 10.* Castropal. *d. 3. de spons. part. 6. §. 10.* Layman. *lib. 5. tract. 10. part. 3. cap. 7. num. 19.*

§. IX. De iisdem tribus effectibus Divortii celebrati propter haeresim.

1. Quamvis Divortium propter haeresim celebratum non pariat ex se, suaeque naturae primum effectum, quem parit adulterium carnale, non enim datur libera potestas Catholico conjugii assumendi aliquem ex illis statibus, puta Ordinem, Religionem, Votum simplex castitatis, nihilominus, quia parit illum eundem effectum ex institutione, & dispositione Ecclesiae, ut supra §. 7. à n. 6. diximus, idè inde habe ea, quae essent hic afferenda.

2. Quoad secundum effectum pertinentem ad dotem, sit haec regula: Si divortium factum est non culpa vxoris, sed viri, restituendam esse vxori dotem. Si verò factum est, culpa vxoris, dotem ipsi non esse restituendam. Id quod Castropal. *l. c. n. 2.* & Sanch. *lib. 10. matr. d. 4. n. 20. & d. 20. n. 7.* colligunt ex Iure, C. plerumque, De Donat. inter virum, & uxorem, in quo univèrsaliter disponitur, ut vxor amittat dotem, vel dotalitium, si ejus culpa divortium fiat. Puto autem Castropalaum intelligere post sententiam, Sanch. etiam antè, eo modo, quo iidem dixerunt in adulterio carnali, quorum placita, nos retulimus §. praeced. à n. 14.

3. De alimentis idem dic, quod ibidem diximus n. 19.

4. Quoad tertium effectum, id speciale habet divortium ob haeresim, ut filii semper educandi sint apud conjugem Catholicum, idque in favorem fidei, ne scilicet proles erroribus inficiatur. Lege id pluribus apud Sanch. *d. 20. à n. 4.* absolque.

§. X. De tribus iisdem effectibus adulterii ob sollicitudinem ad peccandum, & ob sevitiam.

1. Quoad primum Effectum, cum separatio conjugum ex his dyabus causis sit ex natura sua temporalis, nemo ex conjugibus statum aliquem ex illis, quo diximus §. 8. n. 1. assumere potest, nisi mutuo adire consensu, sicuti prorsus ceteri alii conjuges post consummatum matrimonium, de qua re mox c. 4.

Expectari igitur debet, si forte evanescat spes reconciliationis, hac enim evolante, poterunt dicti conjuges eligere novum vitae statum, eo proportionaliter modo, quo supra definitum est.

2. Quoad secundum Effectum sit haec Regula: Coniux illa, qui alias obligatus erat, debet dotem, & alimenta subministrare ei, qui culpam non dedit separationi, non debet ei, qui culpam dedit, quae Regula satis explicata manet ex praedictis, advertendo tamen, tum in his causis, tum in praecedentibus intelligi semper pro tempore, quo actualiter legitime perseverat separatio.

3. Pontius *lib. 4. cap. 23. num. 12.* censet, quando divortium est factum ob sevitiam vxoris, ipsam non obligari ad restituendam dotem, viro innocenti. Ratio est, inquit, quia amissio dotis solum est adnexa delicto adulterii, vel occasionis Mariti, non autem aliis delictis.

X

4. Sed

Sed contra meritò se opponit Castropalaus, *l.c.* § 10. n. 2. Nam in sacro Textu, cuicunque delicto, ex quo divorrium fit, seu mutua cohabitatio solvitur (sanè pro tempore, quod, ut modò dixi, legitime durat solutio) amissio dotis affinetur.

5. Quoad tertium effectum, idem dico, quod modò indicavi §. 8. n. 21.

CAP. V. T. IV.

*Occasione prædictorum quaerimus, qua ratione
Coniuges post consummatum Matrimonium
valeant communi consensu mutationem sta-
tus assumere.*

I. Hactenus declaravimus, quandōnam in casu delicti alterius coniugis possit alter novum vitæ statum suscipere. In præsentia verò quærimus, quid extra casum delicti?

2. Et quidem, quod mutuo consensu valeant conjuges, etiam post consummatum matrimonium se separare, & vitam coelibem agere, & certum est, & multi Sancti Veteres nos fuo exemplo docuerunt. Verum, id a coniugibus, præsertim, si sint iuvenes, esse cum magna prudentia, immò, & longa experientia suæ continentiae præstandum, non est hic, nisi ferè monendum. Legatur Sanchez l.7. matr. ad d. 34. Pont. l.9. matr. c. 1. libique.

3. Iam verò discurremus per singulos illos vitæ status
supra memoratos, Professionem Religiosam, Ordinis sa-
cri susceptionem, simplicis voti castitatis emissionem.

§. I. Quoad Professionem Religiosam sine licentia
Coniugis.

Nec licite, nec valide coniux sine expressa licentia alterius professionem in Religionem emit-
tit, priusquam facit servum Domino non consentiente. Si ta-
men sine praedicta licentia emitat, poterit omnino ab
altero coniuge repei, immo ipsemet, relicta Religione,
poterit propria auctoritate (gravi scandalo semper pru-
denter amoto) ad coniugem reverti, & ad hanc rever-
sionem sane obligabitur, etiamsi coniux alterius ingres-
sus non consentiens, nequaquam positive revocet. Ratio
est, quia ex una parte id requirit iustitia debita coniug,
& ex alia professio fuit nulla: *Ex c. 2. d. 3. q. 5. Sanch. l. 7.
mar. d. 3. q. 1. 5. Laym. l. 5. r. 10. p. 3. c. 7. n. 4. c. 10. Pontius
l. c. n. 8. teneat, licet sententia Iudicis, causaeque discusso-*
ne non possit hunc profectum Religionem deferere.

2. Licentia autem, ut volunt Sanch. Pont. Laym. cum Castropol. d. 3. de spons. p. 6. §. 1. n. 6. ex c. Veniens, de con-
ver. Coniugatorum, debet liberè data esse à coniuge. Qua-
re coacta, vel dolo, vel metu extorta non sufficit ad va-
liditatem Professionis.

3. Inquire: Coniux sine licentia alterius factus Professus, si deinde redeat ad uxorem, obligaturne primò, servare castitatem, quantum potest, v.g. non petendo debitum. Secundò, obligaturne, mortua uxore, redire ad Religionem.

4. Respondeo ad primum: Si professionem emittens habuit expressum animum castitatem vovendi, etiam si ad seculum redierit, certum est, obligari ad servandam, quantum potest, castitatem, & consequenter ad non petendum debiturum, nam ad satisfaciendum uxori, satis est, si reddat. Si vero hunc animum expressum non habuit, non obligabitur, quia ex communi more emittendi professionem, semper intelligit profitemi, vovere castitatem statui Religiosi annexam. Quod si Pontifex in sacro Textu, *C. Quidam, C. placet, de convers. coniugat.* dicit hunc coniugem teneri ad id, quod potest, id dicit, tum ex quadam presumptione, quod coniugatus animum habuerit servandi castitatem, etiam extra Religionem, tum, ut

conjugi proponat id, quod tutius est. Ita Porcius
matr. c. 1. n. 4. idemque tenet in simili de professione
 alio Capite nulla. Bordonus, *tom. 3. contr. 6. n. 4.*
 Sanch. *l. 7. matr. d. 34. num. 2.* aliique Irlicius loquuntur
 quibus adde Dianam *p. 6. tr. 7. s. 1.*
 5. Ad secundum respondet

5. Ad secundum respondeo, certum esse, nisi
stropal.*l.c.n.3.* non obligari, neque ad illam Religionem
vbi professus fuerat, redire, neque aliam suscipere
forte ad aliquod ex his se obli

Atque hæc de Professione nuncupata sine
conjugis; sequitur, ut dicamus de eadem ex
consensu.

Quoad eandem, cum licentia Conjugii.

6. Profectò validam esse eam professionem, à pro
scindendo à alio inconvenientem, per se licentiam
docemus. Sed, quia tunc vinculum matrimonii non
solvitur, ideo, si cognosceret vir professus uxorem
etiam professam, peccaret quidem contra votum,
verò contra iustitiam. Ita Castrop. d. 2. de *heretico*
quia adhuc illa sua est, si evolaverant ad Religione
matrimonio consummato.

7. Eit tein advertendum id, quod faci Cane-
cap. Cuna fise, x. xorat, c. convers, conjugat. Ratione
hanc profigilem, ut si licet neuter congregatus
Religionem ingredi, nisi forte ingrederetur. Pro-
ligionem quidem Sancti Iohannis fuisse, et se re-
servari, docet Pont. loc. cit. cap. 12. num. 9. con-
chez, id negantem. Additur tamen in prelobris
bus, tunc nihilominus vium poffe, ut etiam nunc
(quicquid contrarium dicat de vxore hauriant, non
quem agit Castropalaus loc. cit. num. 9.) Religionem
gredi, remanente altero conjuge in fzeolo qui ad
currunt tria.

8. **Primo, Ut Coniux relictus in faculo sit datus.**
Senex autem ad hunc effectum ordinariē erit, si sex-
sexaginta annorum, foemina quinquaginta, quibus
non solent amplius apti esse ad generandum. Ceterum
in particularibus poterit Episcopus, inspecta con-
valetudine, robore, modo vivendi, arbitrari iudicare
abesse debitam senectutem.

9. Secundò, ut ejusmodi conjux relinquendus in oculo non sit suspectus de incontinentia.

10. Tertio, ut idem emitat votum castitatis, quod certe votum simplex erit, adeoque, si post mortem tertius conjugis aliud matrimonium (velique illud contrahat, contrahet validè, & impetrata dispensatione voti, etiam licitè.

11. Monnulli, præter licentiam alterius conquis-
cunt licentiam Episcopi, saltem, ut licet admissa
dicta professio: Et sanè, tametsi de rigore juris hoc
requiritur, ut, expediendo Textus, prosequitur Gal-
palanus, *loc. cit.* n. 11. nihilominus ex consuetudine, præ-
ibid. habet, jam necessaria est ejusmodi licentia alio-
rum admissionem, & ita usus obtinuit.

12. Inquires : Quid, si eveniat casus, ut profectus tu ex conjugibus, alter, qui dedit licentiam, nolit deinde egredi Religionem, si juvenis est, & si senex, non vult-
tum castitatis emittere ?

13. Respondeo, tunc professio illius qui ad Religionem transiit, est quidem valida, quia, si per se, etiam liber consensus, satis fuit legitime susceptus, etiam si non relictus in seculo ad Religionem, vel vocationem suadere possit, cogi non possit, quia Religio de ratione propria voluntate, non vero ex aliena voluntate suscipi debet, Immo in hoc casu, si incontinentia periculum non sit, v. g. premeret, debet Episcopus cogitationes quasvis professionem vxori periclitanti retinere, cum sit exire à Religionem nequit, quia, ut dictum est, si non valida professio licet, vxore detestata mortui vel non castitatis emittente, obstat deinde professio ad Religionem reuerti. Vide Sanch. 7. marr. 4. 33. num. 1. & 15. Pont. 1.9. cap. 12. alibiq.